

RO

RO

RO

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE

Bruxelles, 18.11.2008
COM(2008) 765 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Impactul liberei circulații a lucrătorilor în contextul extinderii UE

**Raport privind prima etapă (1 ianuarie 2007 – 31 decembrie 2008) a măsurilor
tranzitorii prevăzute în Tratatul de aderare din 2005 și conform cerințelor în temeiul
măsurilor tranzitorii prevăzute în Tratatul de aderare din 2003**

1. INTRODUCERE

1.1. Obiectul raportului

Prezentul raport are două scopuri:

- A servi drept bază pentru o revizuire de către Consiliu a primilor doi ani de măsuri tranzitorii pentru libera circulație a lucrătorilor, în conformitate cu alineatul 3 din anexele VI și VII ale Tratatului de aderare a Bulgariei și a României din anul 2005.
și
- A oferi o bază pentru revizuirea ulterioară¹ de către Consiliu a măsurilor tranzitorii prevăzute în Tratatul de aderare din anul 2003, în conformitate cu alineatul (4) din anexele V, VI, VIII, IX, X, XII, XIII, XIV în urma cererii din partea Republicii Cehe, a Estoniei, Letoniei, Lituaniei, Poloniei, Sloveniei și Republicii Slovace (primite la 10 septembrie 2008) și a Ungariei (primită la 29 septembrie 2008)².

Acesta oferă un rezumat al materialelor statistice și analitice prezentate în cadrul raportului „Ocuparea forței de muncă în Europa” din 2008, care ar trebui consultat pentru mai multe detalii, inclusiv în privința cercetărilor menționate în prezentul raport³.

1.2. Libera circulație a lucrătorilor ca libertate fundamentală

Libera circulație a persoanelor constituie una dintre libertățile fundamentale garantate de legislația comunitară. Aceasta include dreptul cetățenilor UE să circule liber către un alt stat membru al UE cu scopul de a ocupa un loc de muncă și de a locui pe teritoriul respectivului stat membru împreună cu familiile lor⁴. Libera circulație a lucrătorilor interzice statelor membre să aplice în cazul lucrătorilor și al familiilor acestora orice discriminare directă sau indirectă bazată pe naționalitate, în privința aspectelor legate de ocupare a forței de muncă. Aceasta asigură, de asemenea, egalitatea de tratament în privința locuințelor sociale, a avantajelor privind impozitele și a altor avantaje sociale.

1.3. Măsuri tranzitorii privind libera circulație a lucrătorilor

Tratatele de aderare din 2003 și 2005 permit statelor membre să restricționeze temporar accesul lucrătorilor din statele membre care au aderat la UE în anul 2004 (cu excepția Maltei și a Ciprului) și în 2007 la piața forței de muncă din statele

¹ Pentru raportul Comisiei privind primii doi ani de măsuri tranzitorii, a se consulta COM(2006)48.

² Prezentul raport nu se referă la imigrația din țările care nu fac parte din Uniunea Europeană.

³ Comisia Europeană, Ocuparea forței de muncă în Europa 2008, capitolul 3: Mobilitatea geografică a forței de muncă în contextul extinderii UE. Raportul va putea fi consultat la adresa:
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=119&langId=en>.

⁴ Trebuie să se facă o distincție, din punct de vedere juridic, între libera circulație a lucrătorilor (articolul 39 CE), libertatea de stabilire în vederea unei activități independente (articolul 43 CE) și libertatea de a presta servicii (articolul 49 CE). Directiva privind detașarea lucrătorilor se referă la libertatea de a presta servicii și nu face obiectul măsurilor tranzitorii, cu toate că li se permite Germaniei și Austriei să aplice restricții privind furnizarea transfrontalieră de servicii în anumite sectoare sensibile care implică detașarea temporară a lucrătorilor, astfel cum este prevăzut la alineatul (13) din măsurile tranzitorii prevăzute în anexele specifice țărilor ale Actelor de aderare din anul 2003 și anul 2005.

respective⁵. Aceste așa-zise măsuri tranzitorii pot fi aplicate numai lucrătorilor, ele neputând fi aplicate persoanelor care desfășoară o activitate independentă sau oricărei alte categorii de cetățeni ai UE⁶. Fără a aduce atingere restricțiilor, un stat membru trebuie întotdeauna să acorde prioritate lucrătorilor bulgari și români și lucrătorilor din UE-8, în defavoarea lucrătorilor din țări care nu sunt membre ale UE, în privința accesului prioritar la piața forței de muncă.

Măsurile tranzitorii prevăzute în Tratatul de aderare din 2003 și 2005 sunt identice, în punctele esențiale, în privința punerii în aplicare și a mecanismelor utilizate. Perioada generală de tranziție de maximum șapte ani este divizată în trei etape distincte (formula „2+3+2”). În cursul fiecăreia dintre aceste etape se aplică condiții diferite:

- Pe parcursul unei perioade inițiale de 2 ani, legislația națională a celorlalte state membre reglementează accesul lucrătorilor din UE-8 și UE-2. La sfârșitul acestei prime etape, Comisia trebuie să prezinte un raport pentru a permite Consiliului să examineze această primă etapă a măsurilor tranzitorii.
- Statele membre pot să extindă aplicarea măsurilor lor naționale și pe parcursul unei a doua etape de 3 ani, sub rezerva notificării Comisiei în acest sens, înaintea încheierii primei etape; în cazul în care nu este prezentată o astfel de notificare, se aplică legislația comunitară care garantează libera circulație a lucrătorilor.
- În principiu, aplicarea restricțiilor ar trebui să înceteze la sfârșitul celei de-a doua etape. Cu toate acestea, un stat membru care menține măsurile naționale la sfârșitul celei de-a doua etape poate, în cazul unor perturbări grave ale pieței forței de muncă de pe teritoriul său, sau al pericolului unor astfel de perturbări și sub rezerva notificării Comisiei în acest sens, să continue să aplice măsurile respective până la sfârșitul perioadei de șapte ani care urmează datei aderării.

Măsurile tranzitorii vor înceta să fie aplicate, în mod irevocabil, pentru Bulgaria și România la 31 decembrie 2013, iar pentru statele membre ale UE-8 la 30 aprilie 2011⁷.

1.4. Bulgaria și România

15 state membre aplică restricții privind lucrătorii din Bulgaria și România, în timp ce 10 state membre și-au deschis piețele forței de muncă⁸. Printre aceste 15 state membre, diversele măsuri naționale duc la regimuri diferite din punct de vedere juridic privind accesul la piețele forței de muncă. 7 dintre cele 15 state membre aplică facilitări, pornind de la proceduri accelerate sau simplificate (Austria, Belgia, Luxemburg) și până la scutirea de la testele pieței forței de muncă la momentul emiterii permiselor de muncă (Austria, Franța, Ungaria, Germania) și la scutirea de la

⁵ „UE-15” se referă la toate statele membre care făceau deja parte din UE înainte de 1 mai 2004;
„UE-10” se referă la toate țările care au aderat la UE la 1 mai 2004;
„UE-8” se referă la toate statele membre ale UE-10, cu excepția Maltei și a Ciprului;
„UE-25” se referă la toate statele membre care făceau deja parte din UE înainte de 1 ianuarie 2007;
„UE-2” se referă la Bulgaria și România.

⁶ A se consulta dispozițiile referitoare la Germania și Austria, menționate în nota de subsol nr. 4.

⁷ Pentru mai multe informații privind măsurile tranzitorii, a se consulta:

⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=466&langId=en>.

Pentru o trecere în revistă detaliată a politicilor statelor membre, a se consulta tabelul rezumativ prevăzut la:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=466&langId=en>.

obligativitatea deținerii unui permis de muncă în cazul ocupațiilor din anumite sectoare sau în anumite condiții (Danemarca, Ungaria, Italia).

La 1 ianuarie 2009 va începe cea de-a doua etapă a perioadei de tranziție. Statele membre ale UE-25 care decid să renunțe la restricții vor putea, pe parcursul restului perioadei de tranziție, să reintroducă restricții utilizând procedura de salvagardare prevăzută în Tratatul de aderare, în cazul în care acestea se confruntă sau prevăd că se vor confrunța cu perturbări ale pieței forței de muncă. Statele membre ale UE-25 care doresc să continue să aplice restricții trebuie să notifice în acest sens Comisia, înaintea încheierii primei etape, la 31 decembrie 2008.

1.5. Statele membre ale UE-8

11 dintre cele 15 state membre și-au deschis piețele forței de muncă pentru lucrătorii din statele membre ale UE-8; dintre celelalte patru state membre, Austria aplică proceduri simplificate pentru 65 de profesii, precum și scutiri de la obligativitatea deținerii unui permis de muncă și de la cea privind testele pieței forței de muncă pentru încă alte 3 profesii. Belgia a introdus o procedură accelerată pentru locurile de muncă din profesiile pentru care nu există suficientă mână de lucru, Danemarca nu solicită un permis de muncă pentru locurile de muncă ce fac obiectul unui acord colectiv, iar Germania scutește anumiți ingineri cu înaltă calificare de la aplicarea testelor pieței forței de muncă. Ungaria aplică măsuri reciproce, restricționând accesul la piața forței de muncă pentru lucrătorii din oricare dintre statele membre ale UE-15 care restricționează accesul lucrătorilor maghiari, dar scutește lucrătorii cu înaltă calificare de obligativitatea deținerii unui permis de muncă și scutește anumiți lucrători fără calificare de la aplicarea testelor pieței forței de muncă.

Restricțiile privind libera circulație a lucrătorilor din statele membre ale UE-8 ar trebui să înceteze a fi aplicate la 30 aprilie 2009. Statele membre care încă aplică restricții pot să le mențină și după 30 aprilie 2009 în cazul în care se confruntă cu o perturbare gravă a pieței forței de muncă sau cu pericolul unei astfel de perturbări, sub rezerva notificării Comisiei în acest sens, înainte de 1 mai 2009.

Prin restricționarea temporară a liberei circulații a lucrătorilor, măsurile tranzitorii fac o derogare de la o libertate fundamentală prevăzută de legislația comunitară. Astfel cum a fost susținut în mod constant de către Curtea de Justiție a Comunităților Europene, derogările de la libertățile fundamentale trebuie interpretate în mod strict. O interpretare strictă se aplică, de asemenea, în cazul condițiilor în care statele membre pot continua să restricționeze accesul la piața forței de muncă în cursul celei de-a treia etape.

Tabelul 1: Politicile statelor membre cu privire la lucrătorii din noile state membre

Stat membru		Lucrători din UE-8/UE-15	Lucrători din BG și RO/UE-25
UE-15	Belgia (BE)	Restricții cu simplificări	Restricții cu simplificări
	Danemarca (DK)	Restricții cu simplificări	Restricții cu simplificări
	Germania (DE)	Restricții cu simplificări *	Restricții cu simplificări *
	Irlanda (IE)	Acces liber (1 mai 2004)	Restricții
	Grecia (EL)	Acces liber (1 mai 2006)	Restricții
	Spania (ES)	Acces liber (1 mai 2006)	Restricții
	Franța (FR)	Acces liber (1 iulie 2008)	Restricții cu simplificări
	Italia (IT)	Acces liber (27 iulie 2006)	Restricții cu simplificări
	Luxemburg (LU)	Acces liber (1 noiembrie 2007)	Restricții cu simplificări
	Țările de Jos (NL)	Acces liber (1 mai 2007)	Restricții
	Austria (AT)	Restricții cu simplificări *	Restricții cu simplificări *
	Portugalia (PT)	Acces liber (1 mai 2006)	Restricții
	Finlanda (FI)	Acces liber (1 mai 2006)	Acces liber, înregistrare ulterioară în scopul monitorizării
	Suedia (SE)	Acces liber (1 mai 2004)	Acces liber
	Regatul Unit (UK)	Acces liber (1 mai 2004), program de înregistrare obligatorie a lucrătorilor în scopul monitorizării	Restricții
UE-10	Republica Cehă (CZ)	Nu se aplică măsuri reciproce	Acces liber
	Estonia (EE)	Nu se aplică măsuri reciproce	Acces liber
	Cipru (CY)	-	Acces liber, înregistrare ulterioară în scopul monitorizării
	Letonia (LV)	Nu se aplică măsuri reciproce	Acces liber
	Lituania (LT)	Nu se aplică măsuri reciproce	Acces liber
	Ungaria (HU)	Măsuri reciproce (simplificări, la 1 ianuarie 2008)	Restricții cu simplificări
	Malta (MT)	-	Restricții
	Polonia (PL)	Nu se aplică măsuri reciproce (17 ianuarie 2007)	Acces liber
	Slovenia (SL)	Nu se aplică măsuri reciproce (25 mai 2006)	Acces liber, înregistrare ulterioară în scopul monitorizării
	Slovacia (SK)	Nu se aplică măsuri reciproce	Acces liber
UE-2	Bulgaria (BG)	-	Nu se aplică măsuri reciproce
	România (RO)	-	Nu se aplică măsuri reciproce

Sursă: DG EMPL Notă: * Restricții și cu privire la detașarea lucrătorilor în anumite sectoare

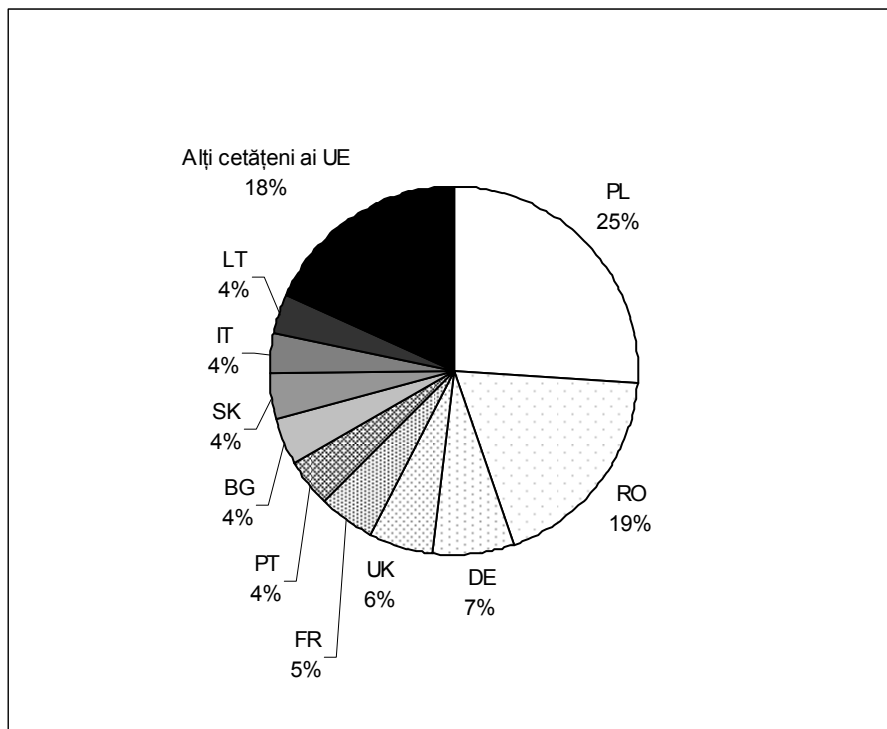
2. GRADUL DE MOBILITATE ÎN CADRUL UE DUPĂ EXTINDERE

2.1. Cetățenii bulgari și români rezidenți în alte state membre ale UE

Amploarea exactă a fluxurilor de mobilitate de după extindere este greu de determinat din cauza lacunelor privind datele existente și a granițelor deschise dintre statele membre. Cu toate acestea, statisticile disponibile privind populația și datele furnizate de Ancheta UE asupra forței de muncă sugerează faptul că numărul cetățenilor bulgari și români rezidenți în UE-25 a crescut de la aproximativ 690 000 la sfârșitul anului 2003 la aproximativ 1,8 milioane la sfârșitul anului 2007, proces care a început cu mult înaintea aderării ambelor țări la UE în ianuarie 2007 (a se vedea tabelul A1). Aceste cifre indică o creștere medie netă de aproximativ 290 000 de persoane pe an. Românii reprezintă aproximativ 19% din totalul persoanelor care

și-au exercitat mobilitatea de curând în cadrul UE și care au rezidat într-un alt stat membru al UE pe parcursul ultimilor 4 ani, în timp ce cetățenii bulgari reprezintă aproximativ 4% (graficul 1).

Graficul 1: Naționalitatea persoanelor care și-au exercitat mobilitatea de curând în cadrul UE (grupa de vârstă 15-64), 2007 (% din totalul persoanelor care și-au exercitat mobilitatea în cadrul UE)

Sursă: Eurostat, Ancheta UE asupra forței de muncă, date anuale pentru 2007.

Notă: Persoanele care și-au exercitat mobilitatea de curând în cadrul UE sunt definite drept persoanele rezidente timp de maximum patru ani pe teritoriul unui alt stat membru al UE.

Principala țară de destinație a acestora a fost Spania, care a primit peste 50% dintre persoanele care și-au exercitat mobilitatea de curând în cadrul UE, atât din Bulgaria, cât și din România. Cea de-a doua țară în ordinea numărului de cetățeni români care și-au exercitat mobilitatea de curând a fost Italia (aproximativ 25%), fluxurile către alte state membre fiind mult mai mici și nedeășind în niciun caz 2% din total. În cazul cetățenilor bulgari care și-au exercitat mobilitatea de curând în cadrul UE, cea de-a doua țară din cadrul UE în ordinea numărului de persoane primite a fost Germania (15%), în timp ce Grecia, Italia, Franța, Regatul Unit și Cipru au primit un număr aproximativ egal de cetățeni bulgari (tabelul 2).

Tabelul 2: Principalele țări de destinație pentru persoanele care și-au exercitat mobilitatea în cadrul UE (grupa de vârstă 15-64), 2007

Cetățenia persoanelor din state membre ale UE care rezidă timp de cel mult patru ani într-un alt stat membru al UE ...	... în funcție de principala țară de destinație din cadrul UE (procent din numărul total al cetățenilor de vârstă activă care rezidă timp de cel mult patru ani într-un alt stat membru)					
PL	59%	UK	17%	IE	11%	DE
RO	57%	ES	26%	IT	2%	UK
DE	33%	FR	22%	AT	18%	UK
UK	39%	FR	20%	ES	18%	IE
FR	35%	UK	16%	DE	16%	BE
PT	31%	ES	28%	FR	28%	UK
BG	56%	ES	15%	DE	7%	EL
SK	55%	UK	21%	CZ	11%	IE
IT	26%	ES	23%	UK	21%	FR
LT	52%	UK	33%	IE	10%	DE
Alți cetățeni ai UE	38%	UK	17%	DE	9%	FR
Totalul persoanelor care și-au exercitat de curând mobilitatea în cadrul UE	32%	UK	18%	ES	10%	IE

Sursă: Eurostat, Ancheta UE asupra forței de muncă, date anuale pentru 2007.

Cu toate că, în termeni absoluți, numărul cetățenilor bulgari și români este semnificativ, acesta pare modest în raport cu populația din țările în care imigrează respectivii cetățeni. În perioada 2003 - 2007, ponderea populației de cetățeni bulgari și români din UE-15 a crescut de la 0,2% la 0,5%, cu toate că între statele membre există diferențe semnificative (a se vedea tabelul A1 și graficul A1). În anul 2007, Spania și Italia au înregistrat cea mai mare pondere în cadrul populației a cetățenilor români și bulgari, cu 1,9% și respectiv 1,1% (a se vedea graficul A2).

Dintre toate statele membre, Spania și Italia au înregistrat, de asemenea, cea mai mare pondere de lucrători bulgari și români care au imigrat de curând. Cu toate acestea, ponderea forței de muncă constituită din lucrători care au imigrat recent din țări din afara UE a fost cu mult mai ridicată (a se vedea tabelul A3).

2.2. Cetățenii din UE-10⁹ rezidenți în alte state membre ale UE

De la extinderea din 2004, numărul cetățenilor UE-10 rezidenți în UE-15 a crescut cu aproximativ 1,1 milioane. De la un total de peste 900 000 în 2003, numărul acestora este, în prezent de aproximativ 2 milioane (numărul cetățenilor din UE-2/10 care locuiesc în alte state membre ale UE-2/10 este, în general, neglijabil) (a se vedea tabelul A2).

Ponderile medii în cadrul populației ale cetățenilor din afara UE și ale altor cetățeni din UE-15 care rezidă în UE-15 depășesc, în continuare, cu mult ponderea în cadrul populației a cetățenilor din UE-10 și UE-2, chiar și după patru ani de la extinderea din 2004.

În aproape toate statele membre, numărul cetățenilor imigrați de curând din țările din afara UE depășește numărul cetățenilor imigrați de curând din alte state membre ale UE. Singurele excepții în acest sens sunt Irlanda și Luxemburg. În plus, în

⁹ Majoritatea datelor grupează Malta și Cipru cu statele membre ale UE-8 (sub denumirea „UE-10”) cu scopul de a asigura o acoperire corespunzătoare a evoluțiilor de după extindere. Datorită faptului că cifrele în cazul cărora s-a efectuat gruparea sunt mici, aceasta are numai un impact marginal asupra rezultatelor.

majoritatea statelor membre, fluxul cetățenilor imigrați din alte state membre ale UE-15 a fost mai mare decât numărul cetățenilor imigrați de curând din UE-10 și UE-2.

Irlanda a fost, pe departe, țara care a primit numărul cel mai mare de cetățeni din UE-10 în raport cu dimensiunile populației sale, aproximativ 5% din populația sa activă fiind constituită din cetățeni din UE-10, fiind urmată în acest sens de Regatul Unit (1,2%). Austria și Luxemburg dețin, de asemenea, un procent semnificativ din numărul de cetățeni imigrați de curând din UE-10, cu toate că acest procent este mult mai mic decât în cazul Regatului Unit și al Irlandei. În toate celelalte state membre, ponderea în cadrul populației a cetățenilor imigrați de curând din UE-10 este foarte scăzută, chiar și în Suedia, unde nu au fost aplicate niciodată restricții privind libera circulație a lucrătorilor și în statele membre care și-au deschis piețele forței de muncă în 2006.

2.3. Fluxurile de mobilitate din perspectiva țărilor din care se emigrează

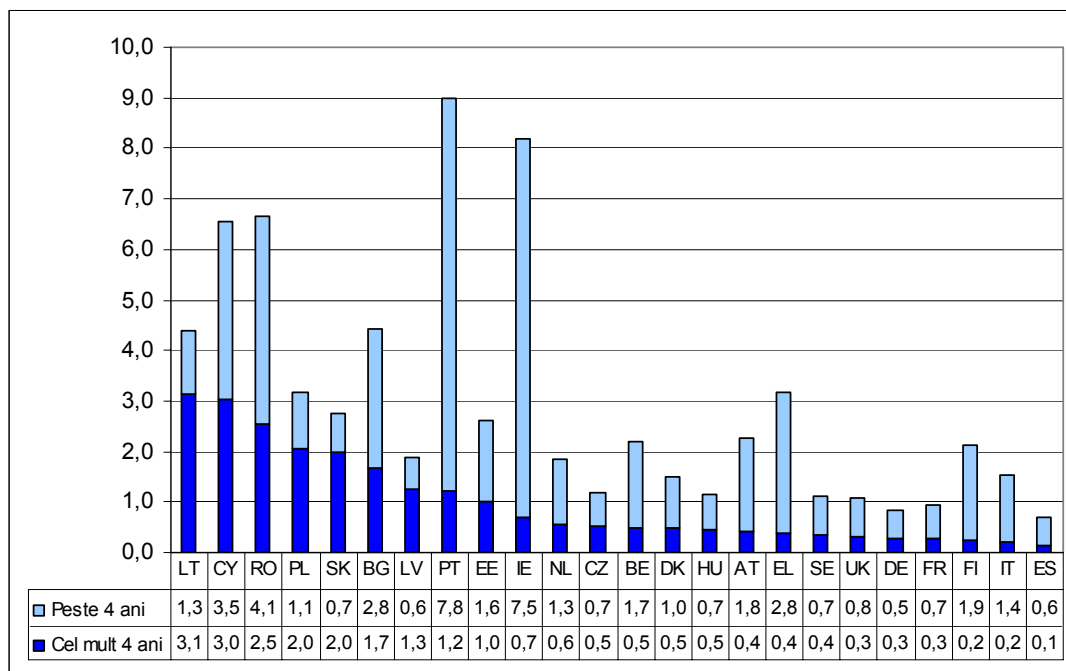
Dacă privim la situația țărilor din care se emigrează, vom constata, de asemenea, că aceasta diferă foarte mult de la un caz la altul, existând în cadrul statelor membre ale UE-2 și UE-10 unele țări cu o „mobilitate crescută” și altele cu o „mobilitate scăzută”.

Valul recent de emigrație a cetățenilor români către alte state membre ale UE din ultimii patru ani reprezintă aproximativ 2,5% din populația activă a României (a se vedea graficul 2). În Bulgaria, rata corespunzătoare a mobilității a fost de 1,7%. Cea mai mare rată a mobilității recente din toate statele membre este înregistrată în cazul Lituaniei, 3,1% dintre cetățenii acestei țări emigrând către alte state membre în cursul ultimilor patru ani, pe locurile următoare clasându-se Cipru (3%), Polonia (2%) și Slovacia (2%). Cu toate că rata mobilității în cadrul UE în cazul Letoniei și al Estoniei este încă semnificativă, aceasta este cu mult mai scăzută decât în cazul statelor menționate anterior. Este interesant de remarcat faptul că Portugalia înregistrează, de asemenea, o rată semnificativă a mobilității recente în cadrul UE - și anume de 1,2% - și, într-o măsură mai mică, Irlanda și Țările de Jos.

Pe de altă parte, Republica Cehă și Ungaria dețin o rată destul de scăzută a mobilității în cadrul UE, aceasta fiind mai mică sau egală cu rata mobilității înregistrată în cazul multora dintre statele membre ale UE-15. În cazul Sloveniei, al Maltei și al Luxemburgului, cifrele corespunzătoare sunt prea mici pentru a fi considerate fiabile din punct de vedere statistic.

Dintr-o perspectivă pe termen lung și incluzând și emigranții care și-au părăsit țara de origine cu peste 4 ani în urmă, Portugalia și Irlanda prezintă ponderea cea mai ridicată de cetățeni care locuiesc într-un alt stat membru (9% și, respectiv, 8,2%).

Graficul 2: Rata mobilității, pe țări din care se emigrează – cetățeni mobili ai UE care locuiesc într-un alt stat membru al UE, pe ani de rezidență (grupa de vârstă 15-64), 2007 (în % din populația activă a țării de origine)

Sursă: Eurostat, ancheta UE asupra forței de muncă; date anuale.

Notă: Cifrele nu includ cetățenii care s-au născut într-un alt stat membru și care continuă să locuiască în statul membru respectiv. Cifrele pentru LU, MT și SL sunt prea mici pentru a fi considerate fiabile.

2.4. Fluxurile de mobilitate temporară și detașările

O caracteristică a mobilității de după extindere (și a mobilității recente în cadrul UE, în general) este faptul că, în mare parte, aceasta pare a avea un caracter temporar. Dovezile din partea unor state membre indică faptul că mulți dintre lucrătorii mobili emigrează către un alt stat membru numai pentru câteva luni sau ani și nu intenționează să se stabilească în statul membru respectiv. De exemplu, datele pentru Regatul Unit sugerează faptul că este posibil ca aproximativ jumătate dintre cetățenii din UE-8 care au imigrat în Regatul Unit cu scopul de a munci după 2004 să se fi întors deja în țara de origine, aceeași situație fiind aplicabilă în cazul Irlandei¹⁰.

Detașarea temporară a lucrătorilor reprezintă, de asemenea, un element important în cadrul mobilității europene, un număr semnificativ de lucrători detașați provenind nu numai din noile state membre, ci și din statele membre ale UE-15 și ale UE-25 (a se vedea graficele A3 și A4).

2.5. Tendințe ale fluxurilor de mobilitate

Pare puțin probabil să se manifeste un nou val de mobilitate a forței de muncă din noile state membre. Se pare că fluxurile de mobilitate din statele membre ale UE-10 către Regatul Unit și Irlanda au înregistrat valori maxime în 2006, pentru ca acestea să scadă semnificativ în 2007 și în primul trimestru al anului 2008 (a se vedea graficele A5 și A6). În plus, au fost înregistrați indicatori privind creșterea ponderii

¹⁰ A se vedea nota de subsol nr. 3 și Pollard et al. (2008).

cetățenilor care au locuit în Regatul Unit și care se întorc în țara de origine¹¹. De asemenea, este posibil ca deschiderea din 2006 a piețelor forței de muncă pentru lucrătorii din UE-8 în majoritatea celorlalte țări din UE-15 să fi dus la o deviere limitată a fluxurilor de mobilitate către alte state membre, dar cele mai recente ponderi ale populației de origine străină (a se vedea tabelele A1 și A2) sugerează că această deschidere nu a provocat un nou val substanțial de imigrare a lucrătorilor din aceste state membre.

Chiar și în cazul Bulgariei și al României, în ultimii ani numeroși cetățeni au imigrat deja din aceste țări pentru a lucra în UE, aceasta sugerând faptul că mulți dintre cei care intenționau să emigreze deja au emigrat și că potențialul pentru noi valuri de emigrare este limitat. În plus, toate țările din care s-a emigrat cel mai mult în cadrul Uniunii Europene au înregistrat în ultimii ani creșteri rapide ale veniturilor și scăderea ratei șomajului (a se vedea graficele A7 și A8). Există unele dovezi conform cărora această situație scade impulsul de a emigra și poate contribui la scăderea, în continuare, a fluxului forței de muncă din UE-2/10¹². În plus, din cauza scăderii substanțiale a ponderii generației tinere, numărul lucrătorilor mobili potențiali din UE-2/10 este în scădere și este posibil ca aceasta să frâneze mobilitatea geografică a forței de muncă în cadrul UE.

Având în vedere condițiile economice actuale, este posibil ca o eventuală scădere a cererii de forță de muncă să reducă migrația de forță de muncă în cadrul UE. De exemplu, încetinirea recentă a ritmului economic în Irlanda și Regatul Unit a dus deja la reducerea substanțială a volumului de imigranți nou sosiți și, în paralel, a determinat o creștere a numărului de imigranți care se întorc în țara de origine. Acesta este un semn care arată că mobilitatea nerestricționată a forței de muncă oferă flexibilitatea necesară în ambele direcții: lucrătorii imigrează atunci când există cerere de forță de muncă și mulți dintre aceștia se întorc în țara de origine atunci când condițiile de angajare devin mai puțin favorabile.

Exemple precum Suedia, Finlanda, Grecia, Portugalia (acces la piața forței de muncă rapid și liber, dar fluxuri scăzute ale forței de muncă) și Germania și Austria (acces restricționat, dar fluxuri ridicate ale forței de muncă) sugerează faptul că restricțiile privind accesul la piața forței de muncă au doar o influență limitată asupra distribuției mobilității în cadrul UE. În cele din urmă, fluxurile de mobilitate sunt influențate de alți factori, precum cererea generală de forță de muncă, efectele de relaționare legate de populațiile străine existente sau limbile vorbite de acestea. În orice caz, restricțiile privind accesul la piața forței de muncă nu vor face decât să întârzie ajustările pieței forței de muncă. Este posibil ca acestea chiar să exacerbeze incidența muncii nedeclarate, ducând la consecințe sociale nedorite atât pentru lucrătorii iliciți, cât și pentru forța de muncă în condiții legale, în cazul în care restricțiile privind accesul la piața forței de muncă nu sunt însoțite de o legislație de aplicare corespunzătoare¹³.

Experiența din 2004 sugerează faptul că ridicarea restricțiilor privind accesul la piața forței de muncă reduce probabilitatea existenței muncii nedeclarate în cazul cetățenilor din noile state membre. De exemplu, s-a sugerat faptul că până la 40% dintre lucrătorii din UE-8 înregistrați în cadrul programului de înregistrare a

¹¹ A se vedea Pollard et al. (2008).

¹² Ibidem.

¹³ A se vedea COM(2007) „Accelerarea luptei împotriva muncii nedeclarate” 628, 24.10.2007.

lucrătorilor din 2004 se aflau deja pe teritoriul Regatului Unit la momentul în care aceasta și-a deschis piața forței de muncă¹⁴. Rapoartele din Țările de Jos indică faptul că incidența angajării ilegale a cetățenilor din UE-8 care lucrează fără permis de muncă a scăzut după data la care Țările de Jos au decis să-și deschidă piața forței de muncă în anul 2007¹⁵.

3. PRINCIPALELE CARACTERISTICI ALE LUCRĂTORILOR CARE ÎȘI EXERCITĂ MOBILITATEA ÎN CADRUL UE

3.1. Situația existentă pe piața forței de muncă

Marea majoritate a cetățenilor bulgari și români și din UE-10 care și-au exercitat de curând mobilitatea, au emigrat cu scopul de a munci. Datele pentru 2007¹⁶ indică faptul că valurile recente de cetățeni bulgari și români imigranți înregistrează o rată medie a ocupării care este aproximativ egală cu media ocupării forței de muncă din UE-15 și este cu mult mai ridicată decât rata globală a ocupării forței de muncă din România și Bulgaria (a se vedea graficul A9). Rata medie a ocupării forței de muncă în rândul cetățenilor din UE-10 care și-au exercitat de curând mobilitatea în cadrul UE este chiar cu mult mai mare.

Rata medie a șomajului în rândul lucrătorilor bulgari și români care și-au exercitat de curând mobilitatea în statele membre ale UE-15 este mai ridicată decât media pentru UE-15, dar mai scăzută decât în rândul lucrătorilor care au imigrat recent din țări care nu fac parte din UE. Rata medie a șomajului în rândul cetățenilor din UE-10 care au imigrat de curând este doar puțin mai ridicată decât media pentru UE-15.

Vasta majoritate a cetățenilor din UE-10/2 care au imigrat de curând cu scopul de a munci sunt lucrători angajați, în timp ce mai puțin de 10% dintre aceștia desfășoară activități independente.

3.2. Vârsta și genul

Lucrătorii mobili din cadrul UE sunt cu mult mai tineri decât media forței de muncă din țările în care aceștia emigrează și din țările din care imigrează. Aproximativ 80% dintre lucrătorii care au imigrat de curând din UE-10 și aproape 70% dintre cei din EU-2 au vârste sub 35 de ani.

Femeile par a fi, în medie, suprareprezentate în rândul cetățenilor care au emigrat recent din UE-2, în timp ce clasificarea în funcție de gen pentru cetățenii care au emigrat recent din UE-10 corespunde, în mare parte, clasificărilor din cazul forțelor de muncă din țara de origine și din țara în care s-a imigrat.

3.3. Ocupații, aptitudini și sectoare

Cetățenii bulgari și români care au imigrat recent au tendința de a lucra îndeosebi în agricultură, construcții, hoteluri, restaurante și gospodării private. Cetățenii din UE-10 care au imigrat recent lucrează, în principal, în industria manufacturieră, construcții, restaurante, servicii legate de întreprinderi și în gospodării private (a se vedea tabelul 3).

¹⁴ UK Home Office – Ministerul de interne din Regatul Unit (2004).

¹⁵ Ministerul Afacerilor Sociale și al Muncii din Țările de Jos (2007).

¹⁶ Trebuie reținut faptul că, de curând, condițiile economice din mai multe state membre (de exemplu, Spania și Irlanda) s-au deteriorat, acest fapt putând avea efecte negative asupra performanței pe piața forței de muncă atât a lucrătorilor naționali, cât și a celor imigranți.

Tabelul 3: Ocuparea forței de muncă, pe activități economice, pentru forța de muncă din UE-15 comparată cu cetățenii care au emigrat de curând din UE-10/2, 2007 (în % din totalul ocupării forței de muncă, pe grupuri)

Activitate economică (Nace Rev.1)	total forță de muncă UE-15	cetățeni din UE-10 imigrați de curând	cetățeni din UE-2 (BG/RO) imigrați de curând
A Agricultură	3,1	2,3	7,1
B Pescuit	0,1	:	0,0
C Minerit și industria extractivă	0,2	:	:
D Industria prelucrătoare	17,5	25,3	10,0
E Furnizarea de energie electrică și termică, gaze și apă	0,7	:	:
F Construcții	8,3	13,2	28,4
G Comerțul cu ridicata și cu amănuntul	14,3	12,1	6,3
H Hoteluri și restaurante	4,6	13,3	13,2
I Transport, depozitare și comunicații	6,1	7,7	(2,0)
J Intermedieri financiare	3,3	:	:
K Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	10,6	9,4	6,4
L Administrația publică	7,4	:	:
M Învățământ	7,1	2,0	:
N Sănătate și asistență socială	10,7	6,3	3,1
O Alte activități de servicii colective, sociale și personale	4,9	4,0	(2,1)
P Activități ale personalului angajat în gospodării particulare	1,3	2,1	19,4
Q Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale	0,1	:	:

Sursă: ancheta UE asupra forței de muncă, date anuale.

Notă: Cetățenii care au emigrat recent sunt definiți drept cetățeni din UE-10/2 care rezidă timp de cel mult 4 ani într-un stat membru al UE-15 - „:” - Cifrele sunt prea mici pentru a fi considerate fiabile. Cifrele prezentate între paranteze au o fiabilitate limitată. Pentru anumite activități (de exemplu agricultura, construcțiile, hotelurile și restaurantele), este posibil ca ancheta UE asupra forței de muncă să subestimeze numărul persoanelor angajate, subestimarea fiind datorată lucrătorilor sezonieri.

Cel mai recent val de imigranți proveniți din UE-10 lucrează în meserii care tind să solicite calificare medie și, mai ales, în meserii care necesită puține calificări, doar o mică parte a acestor imigranți fiind angajați în meserii cu înaltă calificare. Proporția lucrătorilor din UE-2 cu înaltă calificare care și-au exercitat de curând mobilitatea este chiar mai scăzută, un număr relativ mare dintre aceștia fiind angajați în sectorul meșteșugăresc sau deținând o ocupație care necesită o pregătire elementară.

Tabelul 4: Ocupații pentru totalul forței de muncă reprezentată de rezidenți, în comparație cu ocupațiile cetățenilor angajați care au emigrat de curând din UE-10/2, 2007 (în % din totalul ocupării forței de muncă, pe grupuri)

Ocupație (ISCO-88)		total forță de muncă UE- 15	cetățeni UE- 10 imigrați de curând	cetățeni UE- 2 (BG/RO) imigrați de curând
<i>Înaltă calificare</i>	1 Legiuitori, înalți funcționari și conducători	8,8	2,6	:
	2 Specialiști (cu ocupații intelectuale și științifice)	13,9	4,3	3,1
	3 Tehnicienii și profesiile asociate	17,4	5,2	(2.4)
<i>Calificare medie</i>	4 Funcționari	11,9	4,4	(2.0)
	5 Lucrători, operatori în comerț și asimilați	13,9	17,6	16,0
	6 Muncitori calificați din agricultură și pescuit	2,5	:	2,9
	7 Muncitori și meseriași	13,6	16,0	28,3
	8 Operatori pe instalații, mașini și asamblori de mașini, echipamente și alte produse	8,1	18,0	4,4
<i>Nivel scăzut de calificare</i>	9 Muncitori necalificați	9,9	31,0	39,1

Sursă: ancheta UE asupra forței de muncă, date anuale.

Notă: Cetățenii care au emigrat recent sunt definiți drept cetățeni din UE-10/2 care rezidă timp de cel mult 4 ani într-un stat membru al UE-15 - „.” - Cifrele sunt prea mici pentru a fi considerate fiabile. Cifrele prezentate între paranteze au o fiabilitate limitată. Pentru anumite ocupații (de exemplu agricultura, construcțiile, hotelurile și restaurantele), este posibil ca ancheta UE asupra forței de muncă să subestimeze numărul persoanelor angajate, subestimarea fiind datorată lucrătorilor sezonieri.

În general, lucrătorii din UE-10/2 care și-au exercitat mobilitatea au contribuit în mod pozitiv la îmbogățirea competențelor forței de muncă din UE-15. Ponderea lucrătorilor cu pregătire universitară din UE-10/2 care și-au exercitat de curând mobilitatea pare a fi doar cu puțin mai scăzută decât ponderea aceleiași categorii de lucrători în cadrul forței de muncă din UE-15. În plus, ponderea lucrătorilor cu nivel mediu de educație din UE-10/2 care au imigrat de curând este mai mare decât cea a aceleiași categorii de lucrători în cadrul forței de muncă din UE-15, în timp ce ponderea lucrătorilor cu nivel scăzut de educație din UE-2 care au imigrat de curând nu este mai mare decât cea a aceleiași categorii de lucrători în cadrul forței de muncă din UE-15, fiind cu mult mai mică în cazul lucrătorilor imigrați din UE-10 (a se vedea graficul A9). Cu toate acestea, comparând ponderea lucrătorilor cu calificare medie și înaltă din UE-10/2 cu cea a lucrătorilor cu ocupații care necesită calificări de bază sau de nivel scăzut, sugerează faptul că nu toți acești lucrători desfășoară activități conforme cu nivelul lor real de calificare.

Ponderea lucrătorilor cu înaltă calificare în rândul persoanelor emigrate de curând este, în medie, puțin mai ridicată decât ponderea aceleiași categorii de lucrători în cadrul forței de muncă totale din țara lor de origine. Cu toate acestea, procentul lucrătorilor cu nivel mediu de calificare ce și-au exercitat de curând mobilitatea tinde a fi mai scăzut decât procentul aceleiași categorii de lucrători în cadrul forței de muncă totale, în timp ce ponderea lucrătorilor imigranți cu nivel scăzut de calificare este relativ ridicată. În general, aceste cifre nu sugerează o scădere disproporționată a numărului de lucrători cu înaltă calificare în țările din UE-10/2.

4. IMPACTUL ECONOMIC, SOCIAL ȘI IMPACTUL ASUPRA PIEȚEI FORȚEI DE MUNCĂ

4.1. Impactul asupra creșterii, a PIB-ului pe cap de locuitor și a inflației

Mobilitatea din UE-10/2 a avut un impact pozitiv clar asupra creșterii economice în cadrul UE. Un studiu efectuat estimează că, în cursul perioadei 2004-2007, mobilitatea din UE-8 a determinat în Uniunea Europeană extinsă o creștere a PIB-ului agregat de aproximativ 0,17% pe termen scurt și, respectiv, de 0,28% pe termen lung (de îndată ce instalațiile de producție s-au acomodat cu noua forță de muncă), în timp ce mobilitatea din UE-2 a determinat, în cursul aceleiași perioade, în Uniunea Europeană extinsă, o creștere a PIB-ului de 0,15% pe termen scurt și, respectiv, de 0,27% pe termen lung¹⁷. Același studiu constată un impact aproape neutru, pe termen scurt, asupra PIB-ului pe cap de locuitor în țările în care s-a imigrat și, respectiv, un ușor impact pozitiv pe termen lung. Alte studii efectuate tind să confirme efectul pozitiv asupra PIB-ului global și efectele moderate avute asupra PIB-ului pe cap de locuitor¹⁸.

În plus, cercetările efectuate arată că mobilitatea forței de muncă din noile state membre a sprijinit reducerea presiunilor inflaționiste în majoritatea țărilor în care s-a imigrat, cu toate că a contribuit, în același timp, la o creștere (temporară) a inflației în majoritatea țărilor din care s-a emigrat¹⁹.

4.2. Impactul asupra finanțelor publice, a sistemelor de asigurări sociale și a serviciilor publice

Cu toate că există unele variații între diversele funcții ale sistemului de asigurări sociale și diversele niveluri de guvernare, impactul fluxurilor recente de migrație și de mobilitate asupra finanțelor publice și a sistemului de asigurări sociale (inclusiv asupra finanțării acestuia) este neglijabil sau pozitiv, la nivel național. De exemplu, datele pentru Regatul Unit arată că doar un număr foarte mic de cetățeni din UE-8 solicită facilități privind impozitele și taxele sau sprijin privind locuințele²⁰. Fluxurile de migrație și mobilitate au creat, în unele cazuri, presiuni asupra furnizării serviciilor de învățământ, locuințe și asistență medicală, la nivel local²¹.

4.3. Impactul asupra salariilor și a ocupării forței de muncă

Practic, toate studiile de cercetare disponibile constată un impact minor al mobilității forței de muncă de după extindere asupra salariilor și a ocupării lucrătorilor locali și nu identifică niciun semn de dezechilibru grav al pieței forței de muncă datorat mobilității în cadrul UE, nici măcar în statele membre în care s-a imigrat cel mai mult.

De exemplu, un studiu efectuat constată că salariile din UE-15 au scăzut, în medie, pe termen scurt, cu numai 0,08% față de nivelul pe care acestea l-ar fi înregistrat în cazul absenței unor fluxuri suplimentare de mobilitate a lucrătorilor din UE-8, această mobilitate neavând, pe termen lung, niciun impact asupra salariilor din UE-15. S-a constatat, de asemenea, că impactul pe termen scurt asupra șomajului este marginal, creșterea estimată a ratei medii a șomajului în UE-15 fiind de numai 0,04 puncte procentuale, pe termen scurt, în timp ce efectul datorat fluxului de lucrători

¹⁷ A se vedea Brücker et al. (2008).

¹⁸ A se vedea, de exemplu, Barrel et al. (2007).

¹⁹ A se vedea, de exemplu, Barrel et al. (2007) și Blanchflower et al. (2007).

²⁰ A se vedea *UK Home Office* – Ministerul de interne din Regatul Unit (2008).

²¹ A se vedea, pentru o scurtă trecere în revistă, nota de subsol nr. 3.

din UE-8, pe termen lung, este neutru, iar cel datorat mobilității lucrătorilor din UE-2 fiind, de asemenea, moderat²². Chiar dacă luăm în considerare diferențele privind nivelul de calificare a lucrătorilor, impactul tinde a rămâne moderat pentru toate grupurile cu calificări diferite. Impactul moderat avut asupra salariilor și a ocupării forței de muncă este confirmat de rezultatele unei serii de studii recente²³.

Ar trebui subliniat faptul că acestea sunt efectele izolate ale mobilității, nefiind luați în considerare alți factori care au un impact asupra salariilor și a ocupării forței de muncă. Datele privind principalele țări europene de destinație indică faptul că remunerațiile și salariile nominale brute au continuat, în general, să crească, în timp ce rata șomajului a scăzut, în general, chiar și în sectoarele care necesită un nivel scăzut de calificare în cadrul pieței forței de muncă și în sectoarele în care s-a înregistrat un flux relativ ridicat de lucrători din alte state membre (a se vedea graficele A10, A11 și A12 și nota de subsol nr. 3).

4.4. Repatrierea de fonduri

Transferurile de fonduri efectuate de lucrătorii care trăiesc în străinătate către țara de origine pot reprezenta o sursă substanțială de venit pentru aceasta din urmă și pot sprijini creșterea economică prin susținerea cererii agregate și a investițiilor financiare în învățământ sau prin înființarea de întreprinderi care necesită mari investiții de capital. Datele privind repatrierea fondurilor sugerează că acestea au o contribuție semnificativă la PIB în câteva state membre, în special Polonia, statele baltice și îndeosebi în România și Bulgaria (a se vedea graficul A13).

4.5. Exodul de inteligență și forța de muncă insuficientă în țările din care se emigrează

În unele țări, emigrația lucrătorilor preponderent tineri a provocat preocupări cu privire la exodul de inteligență și la forța de muncă insuficientă. Unele rapoarte arată, într-adevăr, că emigrația a contribuit la scăderea forței de muncă în unele țări, de exemplu în statele baltice și în Polonia.

Cu toate acestea, în multe țări scăderea forței de muncă a fost agravată de alți factori decât emigrația, precum creșterea economică puternică, participarea relativ scăzută la piața forței de muncă, în special în cazul tinerilor și al persoanelor în vârstă, și mobilitatea internă scăzută. În plus, scăderea forței de muncă afectează majoritatea sectoarelor specializate ale economiei (de exemplu, construcțiile, sectorul hotelier și de restaurație) și a profesiilor (de exemplu, sectorul asistenței medicale). De asemenea, diferențele privind variația competențelor între emigranți și forța de muncă din țara de origine a acestora pare a fi relativ moderată, sugerând astfel că este posibil ca, în general, exodul de inteligență să fie un fenomen cu caracter limitat. Există, de asemenea, dovezi conform cărora rata de înscriere în formele de învățământ terțiar în UE-10/2 a crescut substanțial în ultimii ani, fapt care poate duce la compensarea exodului de lucrători calificați²⁴.

²² A se vedea nota de subsol nr. 17.

²³ A se vedea, de exemplu, Longhi et al. (2004 și 2008), Lemos și Portes (2008), Blanchflower et al. (2008), Doyle et al. (2006), Pajares (2007), Baas et al. (2007), BMWI (2007), Prettnner și Stiglbauer (2007).

²⁴ A se vedea nota de subsol nr. 3 și Brücker et al. (2008).

4.6. Impactul social

Există unele dovezi conform cărora se manifestă unele diferențe între nivelul de trai al lucrătorilor imigranți și cel al cetățenilor din țara în care se imigrează (inclusiv riscul mai ridicat al sărăciei, nivelul mai scăzut de educație pentru copiii acestora, dificultățile privind accesul la locuințe, asistență medicală și alte servicii sociale), dar nu este disponibilă încă nicio evaluare completă a nivelului de trai și al salariilor pentru lucrătorii, în special pentru cei din România și Bulgaria, care au imigrat în alte țări ale UE după 1 ianuarie 2007. Unele dintre țările din care s-a emigrat au emis rapoarte privind impactul negativ avut de emigrarea cu scopul de a munci a părinților sau a unuia dintre aceștia asupra coeziunii familiale și a copiilor²⁵.

5. CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Lucrătorii din Bulgaria, România și din statele membre ale UE-10 au contribuit la satisfacerea cererii crescute de forță de muncă în țările în care s-a imigrat și, prin urmare, au susținut în mod semnificativ creșterea economică durabilă. Dovezile disponibile sugerează faptul că mobilitatea de după extindere în cadrul UE nu a cauzat – și este puțin probabil să cauzeze, pe viitor – perturbări grave ale pieței forței de muncă.

În plus, există semne conform cărora este posibil ca fluxurile de mobilitate din UE-2 și UE-8 să fi atins deja punctul maxim și ca mobilitatea recentă din cadrul UE să fi avut, în mare parte, un caracter temporar. Nivelurile salariale și cererea de forță de muncă care au crescut rapid în țările din care s-a emigrat, împreună cu scăderea numărului tinerilor predispuși la emigrare, par a contribui la reducerea exodului forței de muncă și vor conduce, probabil, la scăderea, în continuare, a forței de muncă provenite din statele membre ale UE.

În plus, volumul și direcția fluxurilor de mobilitate sunt influențate mai curând de oferta și cererea de forță de muncă, în general și de alți factori decât de restricțiile privind accesul la piața forței de muncă. De asemenea, restricțiile pot întârzia ajustările pieței forței de muncă și pot chiar să exacerbeze incidența muncii nedeclarate. Găsirea unor soluții alternative poate reprezenta un mod mai eficient de a răspunde preocupărilor conform cărora deschiderea piețelor forței de muncă ar putea dezavantaja populația rezidentă, de exemplu prin direcționarea politicilor privind piața forței de muncă către reintegrarea în muncă a șomerilor (în special a celor cu nivel scăzut de calificare).

Aceasta nu înseamnă că mobilitatea nu a implicat costuri economice și sociale. Cu toate acestea, experiența acumulată sugerează faptul că, în loc de a restricționa accesul cetățenilor UE la piața forței de muncă, soluțiile alternative reprezintă o modalitate mai bună și mai eficientă de a acoperi acestor costuri. Trebuie abordat, în mod special, orice impact avut asupra serviciilor publice, a locuințelor, a coeziunii sociale, a exploatării sau a muncii nedeclarate. Existența unor condiții nefavorabile de integrare a lucrătorilor care își exercită mobilitatea în societatea țării în care aceștia au imigrat poate duce la probleme sociale și la devalorizarea beneficiilor aduse de mobilitate. Comisia recomandă statelor membre să dezvolte politici de integrare și de incluziune socială a lucrătorilor care își exercită mobilitatea și a familiilor acestora, utilizând măsurile și instrumentele comunitare existente, de

²⁵

A se vedea, pentru o scurtă trecere în revistă, nota de subsol nr. 3.

exemplu în materie de politici culturale, lingvistice și privind învățământul, precum și privind combaterea discriminării și recunoașterea calificărilor.

Problemele create de exodul de inteligență și de scăderea forței de muncă în cazul țărilor din care se emigrează pot fi soluționate, de exemplu, prin intermediul măsurilor de creștere a gradului general de participare la piața forței de muncă, al îmbunătățirii continue a învățământului și a formării profesionale, al asigurării unor condiții bune pentru lucrătorii din sectorul public și al unor stimulente pentru întoarcerea în țara de origine a lucrătorilor emigrați sau al facilitării atât a mobilității interne a forței de muncă, cât și a imigrării din afara UE.

În concluzie, Comisia apreciază că impactul general al mobilității de după extindere a fost pozitiv și consideră că prezenta comunicare, precum și materialul însoțitor, vor oferi statelor membre informațiile necesare pentru ca acestea să își poată revizui poziția în perspectiva celei de-a doua perioade a măsurilor tranzitorii privind România și Bulgaria.

În plus, libera circulație a lucrătorilor constituie una dintre libertățile fundamentale garantate în temeiul Tratatului CE. Aceasta are o contribuție pozitivă asupra piețelor forței de muncă din întreaga Europă și reprezintă, în consecință, un element cheie al Strategiei europene în materie de ocupare a forței de muncă, la care au aderat toate statele membre. În același timp, aceasta reprezintă un simbol puternic și pozitiv pentru ceea ce înseamnă Europa pentru fiecare cetățean al UE.

În acest sens, statele membre au declarat la momentul semnării tratatelor de aderare a acestora că vor trece, cât de curând posibil, la aplicarea totală a acquis-ului în acest domeniu. Indiferent de decizia care este adoptată în această etapă, statele membre trebuie să se pregătească să-și deschidă piața forței de muncă, astfel încât să își poată îndeplini angajamentele asumate în tratate.

Comisia consideră că trecerea la libera circulație totală a lucrătorilor din UE reprezintă un semnal politic important, în special cu ocazia celei de-a cincea aniversări a extinderii din 2004. Prin urmare, Comisia solicită statelor membre să analizeze dacă este nevoie să continue aplicarea restricțiilor, în funcție de situația existentă pe piața forței de muncă, fără a aduce atingere drepturilor de care beneficiază în temeiul tratatelor de aderare a acestora cu privire la măsurile tranzitorii. Comisia recomandă implicarea totală a partenerilor sociali în procesul de pregătire a acestor decizii.

Având în vedere evoluțiile economice actuale și posibilul impact al acestora asupra situației existente pe piața forței de muncă, experiența arată că mobilitatea transfrontalieră a forței de muncă are tendința de a se autoregla și de a scădea în perioadele de recesiune economică. Comisia amintește faptul că tratatele de aderare conțin o clauză de salvagardare care permite statelor membre care aplică legislația CE privind libera circulație a lucrătorilor să solicite, ulterior, reintroducerea restricțiilor în cazul în care se confruntă sau prevăd că se vor confrunța cu perturbări ale pieței forței de muncă.

De asemenea, Comisia amintește faptul că, în conformitate cu tratatul de aderare, un stat membru care menține restricțiile naționale privind libera circulație a lucrătorilor la sfârșitul perioadei de cinci ani care urmează datei de aderare poate, în cazul unor perturbări grave ale pieței forței de muncă de pe teritoriul său, sau al pericolului unor astfel de perturbări, să continue să aplice măsurile respective până la sfârșitul perioadei de șapte ani care urmează datei aderării, după ce a notificat Comisia în

acest sens. În acest caz, Comisia își va îndeplini rolul de gardian al tratatelor, pe baza dovezilor furnizate de către statele membre.

ANEXA 1: Anexă statistică

Table A1: Share of foreign nationals resident in the EU-27 by broad group of citizenship, 2003 – 07 (% of total population)

Host country	Resident foreign nationals from ...																			
	EU-15 Member States					EU-10 Member States					EU-2 Member States (BG/RO)					Non-EU-27 countries				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
	% of total resident population																			
BE 1)	4.8	5.2	5.2	4.9	5.0	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1	0.2	0.2	2.1	2.5	2.4	2.4	2.8
DK 2)	1.0	1.1	1.1	1.1	1.2	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	3.7	3.6	3.5	3.6	3.7
DE 3)	2.2	2.0	2.0	2.2	2.2	0.6	0.5	0.6	0.7	0.7	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	5.8	6.1	5.4	5.7	5.8
IE 4)	3.5	3.5	3.8	3.9	3.9	1.0	1.3	2.8	4.3	5.8	:	:	:	:	:	3.0	3.2	3.1	3.5	3.7
EL 1)	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.5	0.5	3.7	4.1	4.2	4.3	4.9
ES 3)	1.3	1.5	1.7	2.2	2.4	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.6	0.9	1.1	1.5	1.9	4.6	5.3	6.1	6.4	7.2
FR 1)	1.8	1.8	1.6	1.7	1.8	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.1	2.8	2.9	2.9	2.8	3.1
IT 2)	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.3	0.5	0.5	0.6	1.1	2.8	3.3	3.6	3.9	4.2
LU 1)	34.0	34.0	36.2	35.6	37.3	:	:	:	0.6	0.8	:	:	:	:	:	3.4	3.8	3.0	3.3	3.4
NL 3)	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.2	2.2	2.2	2.1	2.2
AT 2)	1.6	1.7	1.8	1.9	2.1	0.7	0.8	0.9	1.0	1.1	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	6.5	6.5	6.6	6.5	6.5
PT 1)	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	:	:	:	:	:	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	1.8	2.0	2.3	2.2	2.7
FI 2)	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3	0.3	0.4	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.3	1.4	1.4	1.5	1.6
SE 3)	2.1	2.1	2.1	2.1	2.1	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	2.9	2.9	2.8	2.6	2.6
UK 1)	1.6	1.6	1.7	1.6	1.6	0.2	0.3	0.5	0.8	1.1	0.0	0.0	0.0	0.1	0.1	2.9	3.2	3.3	3.6	3.9
EU-15 6)	1.6	1.6	1.6	1.7	1.7	0.2	0.3	0.3	0.4	0.5	0.2	0.2	0.3	0.3	0.5	3.7	4.0	4.0	4.2	4.5
CZ 3)	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.5	0.5	0.7	0.8	0.8	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	1.2	1.8	1.6	1.8	2.0
EE 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	18.3	18.1	16.2	15.6	16.2
CY 1)	:	5.8	5.6	5.9	5.4	:	0.1	0.2	0.4	0.3	:	0.5	0.7	0.7	1.7	:	4.8	4.7	4.8	5.7
LV 3)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.4	0.0	0.0	0.0	0.0	:	22.0	21.1	19.7	18.7	16.4
LT 3)	:	0.0	0.0	0.0	0.1	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.6	0.7	0.6	0.7
HU 3)	0.1	0.1	0.2	0.3	0.2	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.6	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6
MT 5)	1.4	1.3	0.9	0.8	1.0	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	0.8	1.4	1.5	1.3	0.9
PL 1)	:	0.0	0.1	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	:	:	:	:	:	0.1	0.1	0.1	0.1
SI 3)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.5	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	2.2	2.1	2.3	2.5	6.3
SK 3)	0.1	0.1	0.1	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.3	0.2	0.2	0.2	0.1
EU-10 6)	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	1.5	1.6	1.5	1.4	1.5
BG 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
RO 3)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
EU-2 6)	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.0	0.0	0.0	0.0	:	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
EU-27 6)	1.3	1.3	1.3	1.3	1.4	0.2	0.2	0.3	0.4	0.4	0.2	0.2	0.2	0.3	0.4	3.2	3.4	3.4	3.5	3.8

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates. “:” figures too small to be reliable or not available.

Note: Choice of data sources according to data availability for individual countries. — For population statistics end of year data, for LFS 4th quarter data. — Figures not fully comparable between Member States due to the use of different sources. — Data from the LFS should be treated with some caution due to limitations of the survey with regard to foreign populations, in particular concerning coverage of very recent migrants and collective households, relative levels of non-response and small sample sizes. — 1) EU LFS quarterly data, 4th quarter. — 2) National and Eurostat population statistics. — 3) Eurostat population statistics, 2007 DG Employment estimate. — 4) CSO Ireland, Quarterly national household survey, 4th quarter; for 2003 3rd quarter 2004; Nationals from BG and RO included under non-EU-27 nationals until 2006 and under EU-10 nationals in 2007. — 5) EU LFS quarterly data, 4th quarter. EU-10 and EU-2 nationals included under non-EU-27. — 6) EU totals and sub-totals are only of an indicative nature as they are the sum of country values that stem from different sources; EU totals and sub-totals include country data which are not shown individually due to small sample size.

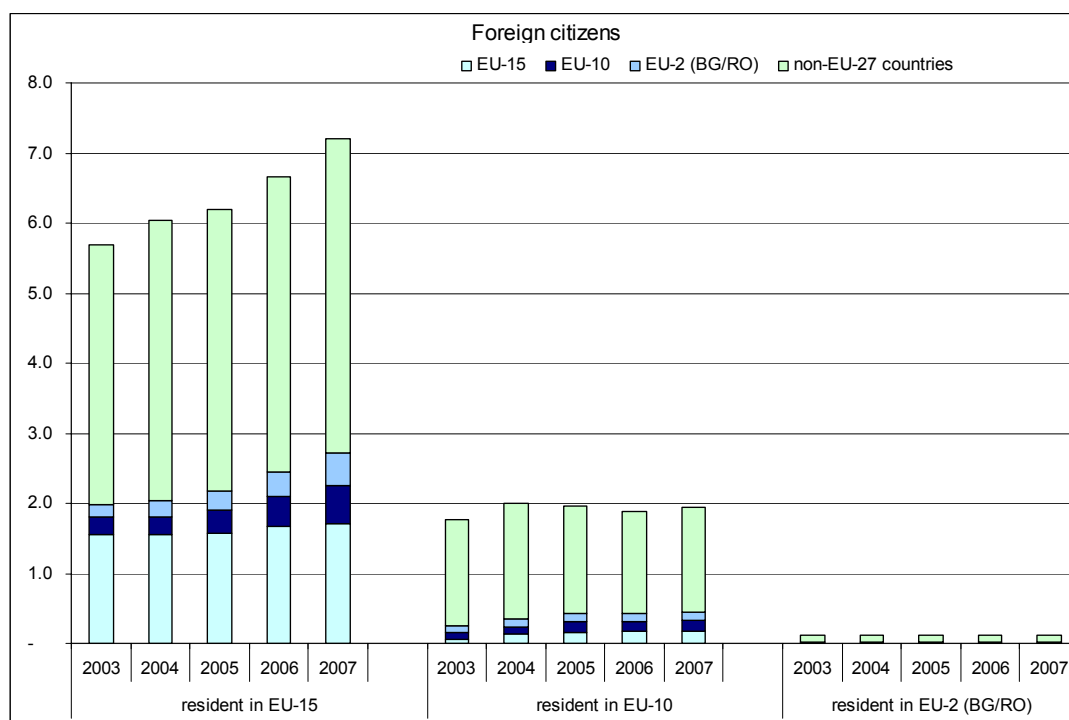
Table A2: Number of foreign nationals resident in the EU-27 by broad group of citizenship, 2003 – 07 (in 1 000)

Host country	Resident foreign nationals from ...																			
	EU-15 Member States					EU-10 Member States					EU-2 Member States (BG/RO)					Non-EU-27 countries				
	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007	2003	2004	2005	2006	2007
	1,000 persons																			
BE 1)	494	539	545	523	533	13	15	17	19	23	4	6	10	16	19	220	260	250	254	303
DK 2)	56	57	59	63	68	10	11	13	16	22	2	2	2	2	3	199	194	192	193	202
DE 3)	1,850	1,660	1,654	1,783	1,773	482	440	483	564	600	133	113	112	120	119	4,802	5,017	4,448	4,725	4,741
IE 4)	111	112	127	132	136	31	44	94	148	203	:	:	:	:	:	98	105	105	121	129
EL 1)	19	24	27	28	26	25	32	29	29	34	32	41	47	48	56	396	436	450	461	522
ES 3)	536	644	765	982	1,068	42	56	71	103	150	252	371	490	664	843	1,925	2,300	2,676	2,856	3,240
FR 1)	1,035	1,074	954	1,050	1,116	40	45	38	39	39	20	14	14	29	36	1,675	1,696	1,729	1,691	1,889
IT 2)	134	138	143	149	158	56	69	81	95	118	189	264	315	362	659	1,611	1,931	2,131	2,332	2,498
LU 1)	154	155	163	163	173	:	:	:	3	4	:	:	:	:	:	15	17	14	15	16
NL 3)	211	210	210	211	229	13	18	23	29	36	4	5	5	5	4	363	363	356	348	365
AT 2)	127	138	150	162	175	60	69	77	84	90	27	28	30	30	37	531	537	542	536	539
PT 1)	38	45	37	40	41	:	:	:	:	:	10	8	13	14	27	185	213	241	236	283
FI 2)	19	19	20	21	22	16	17	18	21	24	1	1	1	1	1	70	71	74	78	84
SE 3)	186	186	186	188	196	21	23	27	34	44	3	3	3	3	2	259	261	256	241	241
UK 1)	935	913	978	940	934	112	168	281	479	662	13	21	28	35	37	1,707	1,857	1,947	2,123	2,271
EU-15 6)	5,906	5,913	6,018	6,435	6,648	923	1,005	1,253	1,664	2,048	691	877	1,070	1,330	1,845	14,055	15,257	15,410	16,209	17,322
CZ 3)	13	15	19	24	17	50	51	68	78	85	6	6	7	7	7	126	182	164	186	208
EE 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	246	244	217	209	216
CY 1)	:	42	41	44	41	:	1	2	3	2	:	4	5	5	13	:	35	35	35	43
LV 3)	1	2	2	2	2	3	3	4	4	9	0	0	0	0	:	510	487	451	426	372
LT 3)	:	1	1	1	2	:	1	1	1	1	:	0	0	0	0	:	22	22	21	24
HU 3)	12	10	18	25	20	5	4	7	8	5	57	69	67	68	69	56	61	63	66	57
MT 5)	6	5	4	3	4	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	3	5	6	5	4
PL 1)	:	10	17	12	10	:	1	2	3	2	:	:	:	:	:	:	16	20	49	37
SI 3)	1	1	2	2	9	0	0	1	1	:	0	0	0	0	:	43	43	46	51	127
SK 3)	3	3	5	7	18	9	8	9	11	12	3	1	1	1	1	15	10	10	13	5
EU-10 6)	37	90	110	122	123	70	70	95	111	118	66	81	81	82	90	999	1,106	1,036	1,062	1,093
BG 1)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	10	9	10	8	9
RO 3)	5	5	5	5	5	0	0	0	0	:	0	0	0	0	:	19	19	20	20	20
EU-2 6)	6	6	6	5	6	0	0	1	1	:	0	0	0	0	:	30	28	30	28	29
EU-27 6)	5,949	6,009	6,135	6,563	6,777	995	1,077	1,351	1,777	2,166	757	959	1,152	1,413	1,935	15,083	16,392	16,475	17,299	18,445

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates. “:” figures too small to be reliable or not available.

Note: Choice of data sources according to data availability for individual countries. — For population statistics end of year data, for LFS 4th quarter data. — Figures not fully comparable between Member States due to the use of different sources. — Data from the LFS should be treated with some caution due to limitations of the survey with regard to foreign populations, in particular concerning coverage of very recent migrants and collective households, relative levels of non-response and small sample sizes. — 1) EU LFS quarterly data, 4th quarter. — 2) National and Eurostat population statistics. — 3) Eurostat population statistics, 2007 DG Employment estimate. — 4) CSO Ireland, Quarterly national household survey, 4th quarter; for 2003 3rd quarter 2004; Nationals from BG and RO included under non-EU-27 nationals until 2006 and under EU-10 nationals in 2007. — 5) EU LFS quarterly data, 4th quarter. EU-10 and EU-2 nationals included under non-EU-27. — 6) EU totals and sub-totals are only of an indicative nature as they are the sum of country values that stem from different sources; EU totals and sub-totals include country data which are not shown individually due to small sample size.

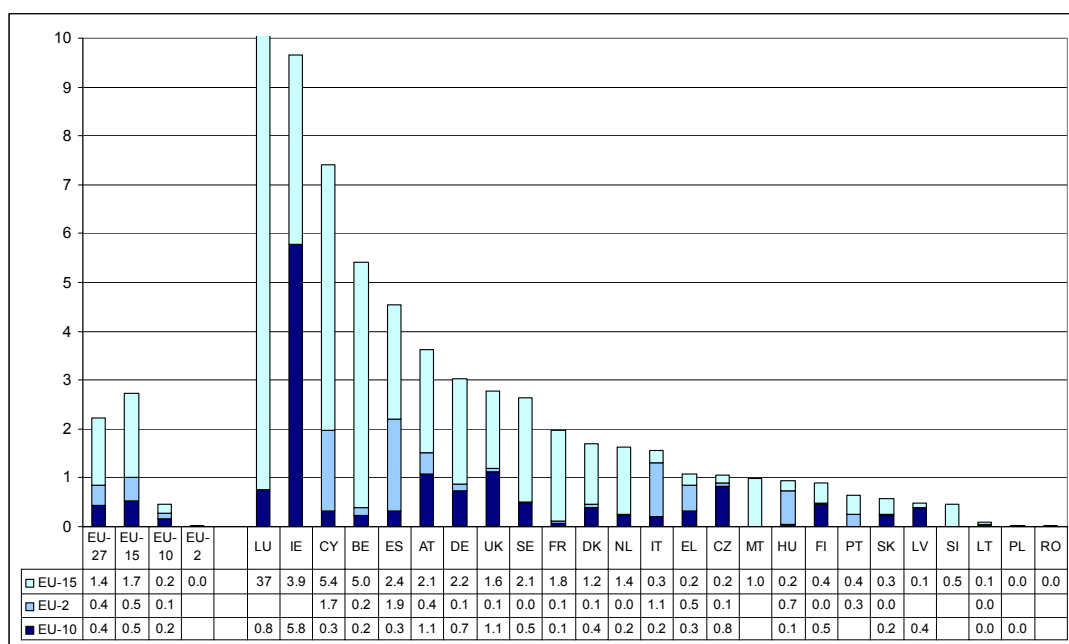
Chart A1: Foreign residents in the EU, 2003 – 07 (in % of total resident population)

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates.

Note: see note to Table A1

Chart A2: Population share of EU citizens resident in another Member State by broad group of citizenship, 2007 (% of resident population)

Sources: Eurostat EU LFS, Eurostat population statistics, national data sources, DG Employment estimates.

Note: Luxembourg off scale. — Empty cells: figures too small to be reliable or not available. — For further notes see Table A1.

Table A3: Share of recently arrived foreign nationals among the total labour force (age group 15-64), 2007

Host country		Active working age foreign nationals resident 4 years and less from ...			
		EU-15 Member States	EU-10 Member States	EU-2 Member States	Non-EU-27 countries
		<i>in % of total active working age population</i>			
EU-15	BE	0.7	0.1	(0.1)	0.7
	DK	0.2	(0.1)	:	0.6
	DE	0.2	0.1	0.0	0.4
	IE	1.8	6.3	(0.2)	1.8
	EL	:	:	0.2	0.7
	ES	0.3	0.0	0.9	2.6
	FR	0.4	(0.0)	(0.0)	0.6
	IT	0.0	0.1	0.3	0.8
	LU	6.6	(0.6)	:	(0.6)
	NL	0.2	(0.0)	:	0.2
	AT	0.8	0.4	0.2	1.3
	PT	:	:	0.1	0.8
	FI	:	:	0.0	(0.2)
	SE	0.3	0.1	:	0.7
	UK	0.5	1.4	0.0	1.5
EU-10	CZ	0.0	0.3	:	0.1
	EE	:	0.0	0.0	:
	CY	1.2	(0.3)	1.1	4.9
	LV	:	:	0.0	:
	LT	:	:	0.0	:
	HU	:	:	0.1	(0.1)
	MT	:	0.0	0.0	:
	PL	:	:	0.0	:
	SI	:	:	0.0	(0.1)
	SK	0.0	:	0.0	0.0
EU-2	BG	0.0	0.0	0.0	:
	RO	:	0.0	0.0	:
EU-27		0.2	0.2	0.2	0.8

Sources: Eurostat EU LFS, annual data 2007.

Note: „:” – figures too small to be reliable. Any possible discrepancies with population data shown in tables A1 and A2 due to differences in data sources (e.g. age coverage, reference date, activity status).

Chart A3: Posted workers by sending country, 2006 (in 1 000)

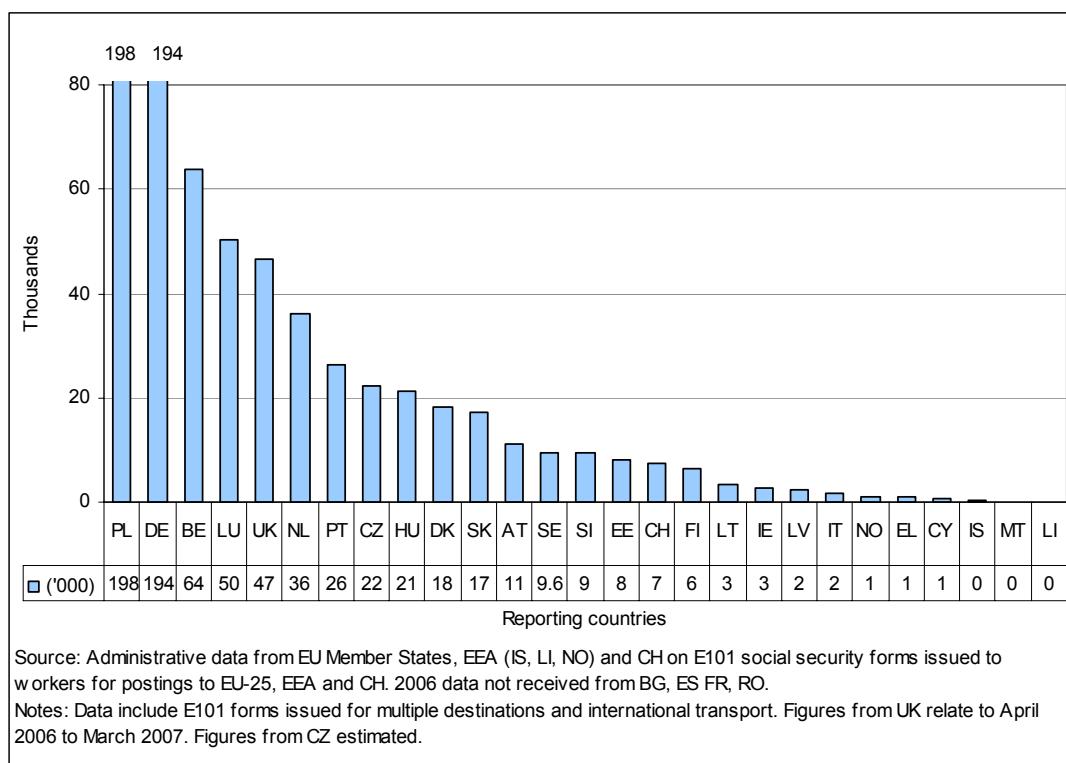

Chart A4: Posted workers from the EU-15 and EU-10 by receiving country, 2006 (in 1 000)

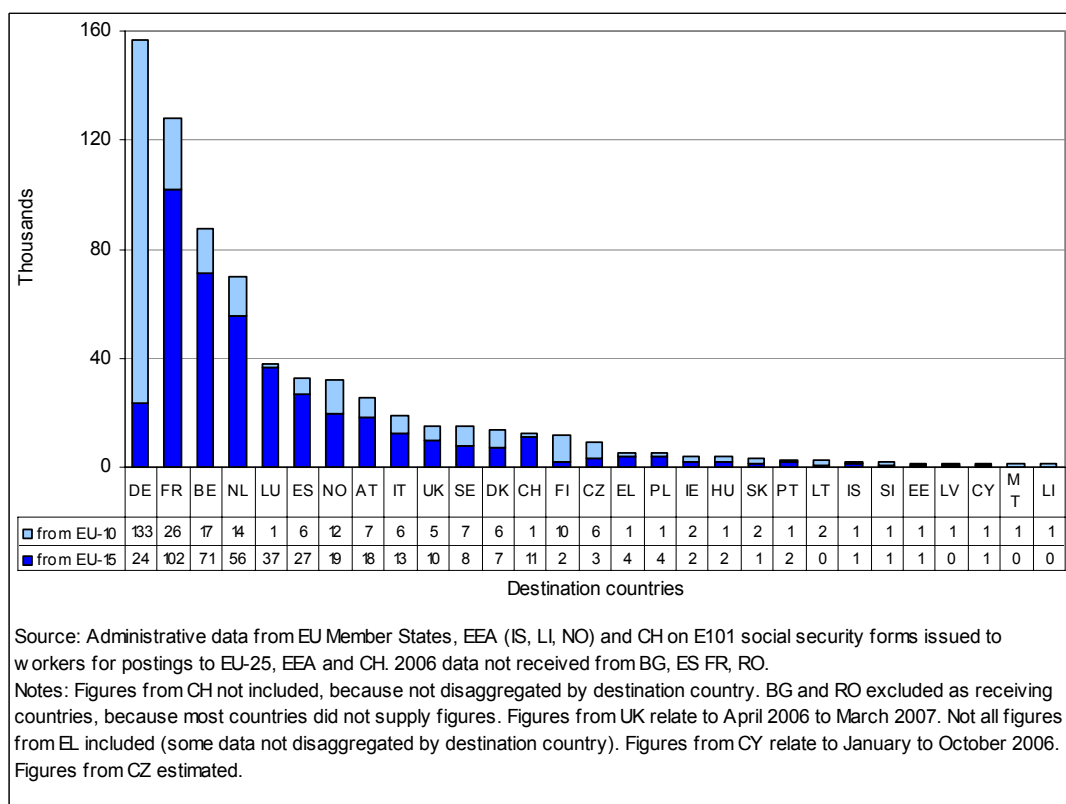
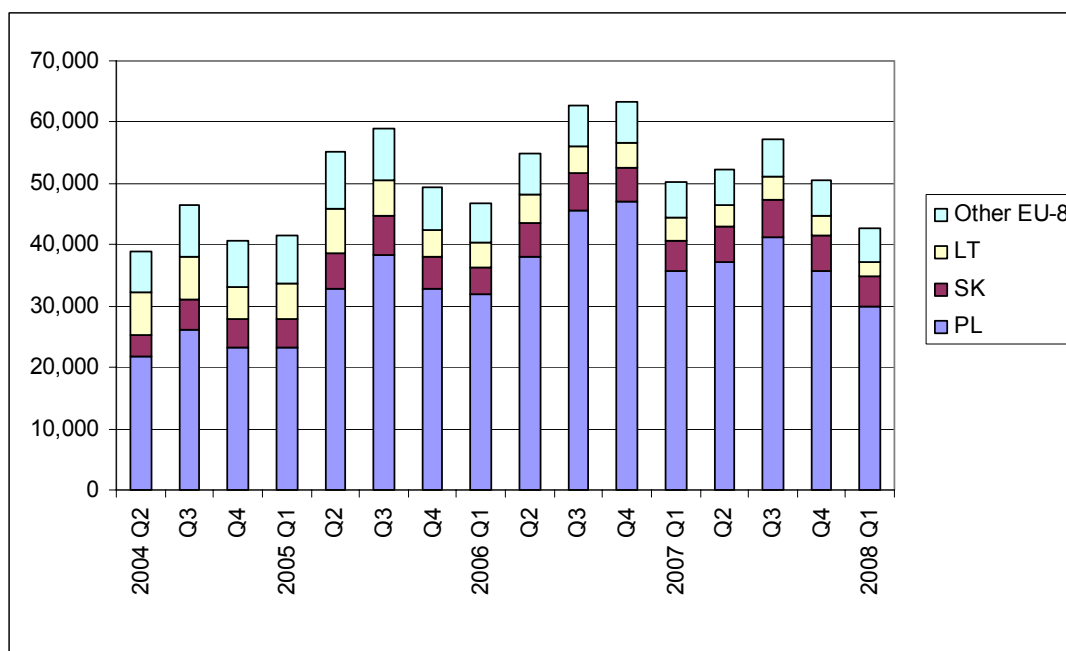
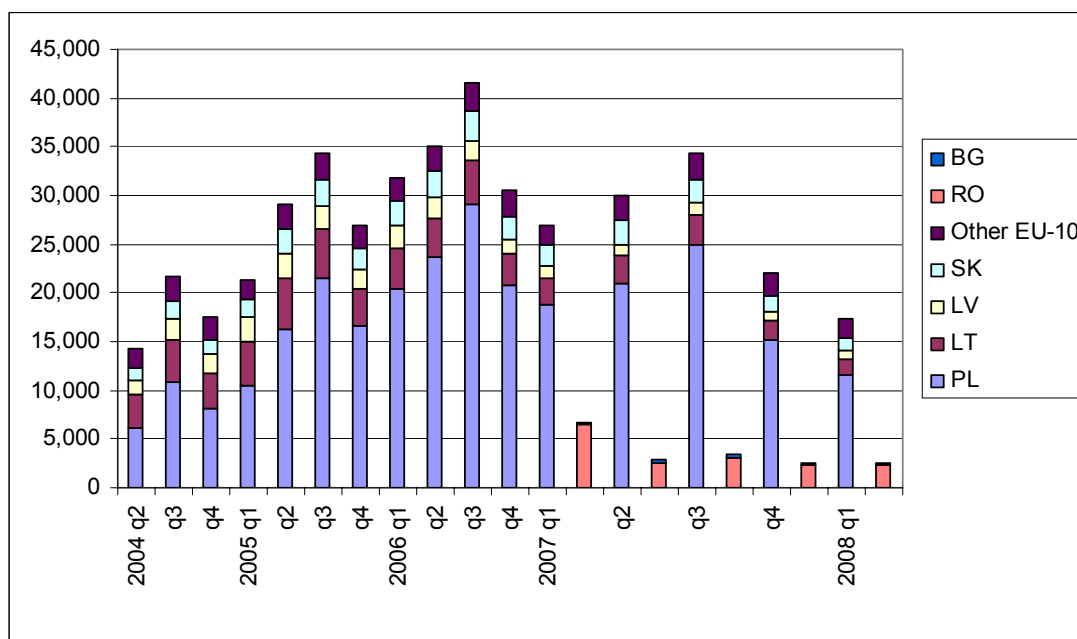

Chart A5: Inflow of EU-8 labour migrants to the UK

Source: UK Home Office, Accession Monitoring Reports. Approved applicants to the workers registration scheme.

Chart A6: Inflows from EU-10 and BG/RO to Ireland

Source: Irish Department of Social and Family Affairs, number of issued Personal Public Service Numbers.

Chart A7: Convergence of GNI per capita in PPS, 2000–07

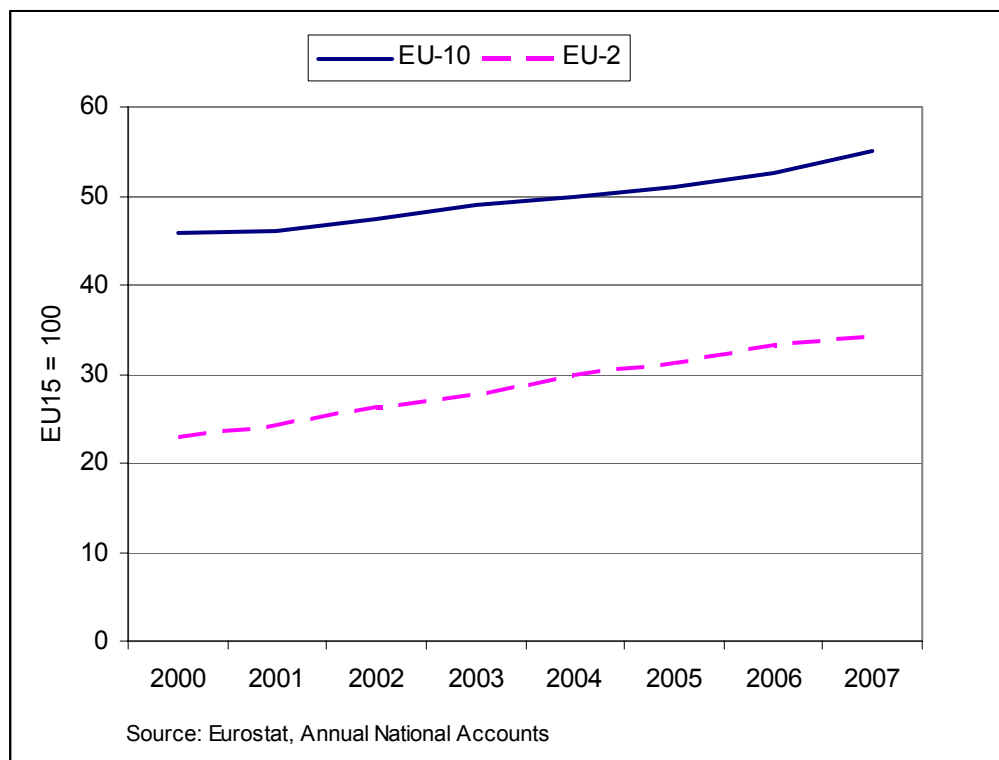

Chart A8: Unemployment rates in the EU, 2000 and 2007

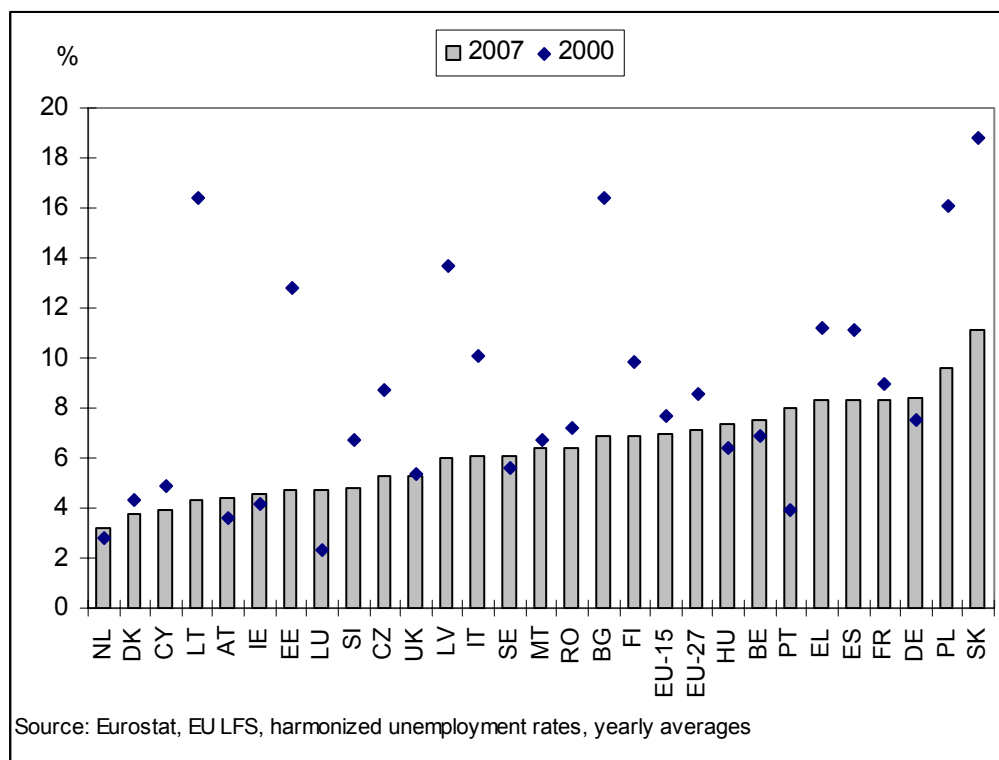
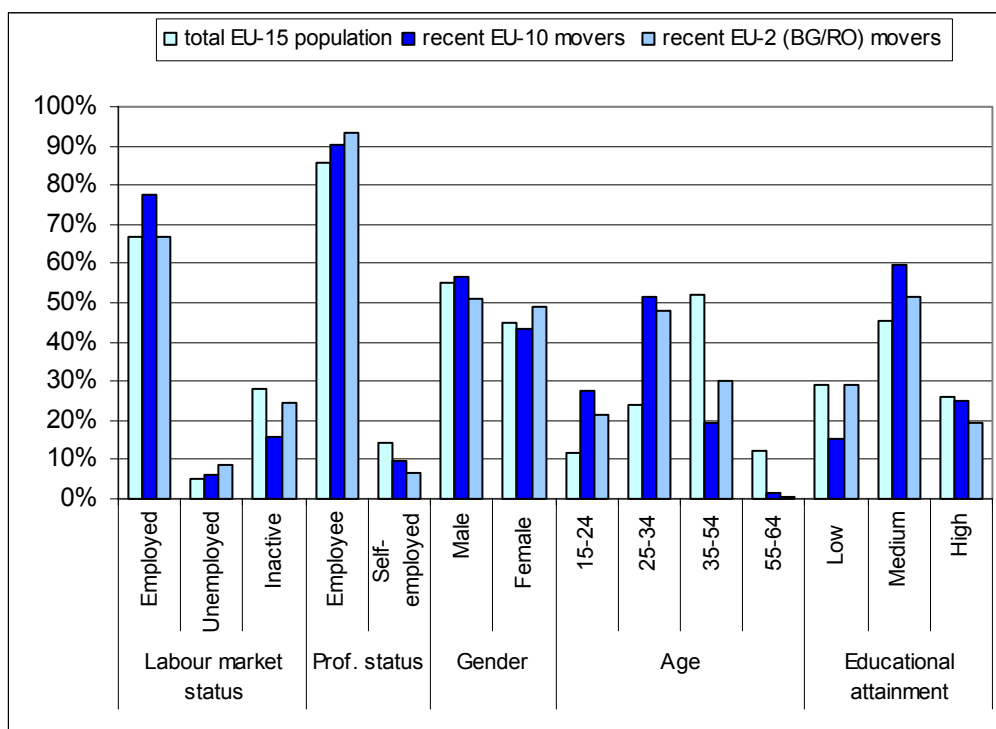

Chart A9: Socio-economic breakdown of recent movers from the EU-2/10 to the EU-15 (age group 15-64), 2007 (% of total per variable and group)

Source: Eurostat, EU LFS, annual data.

Note: Recent movers defined as persons resident 4 years or less in their EU-15 host country. Data on professional status, gender, age and educational attainment refer to active population aged 15-64, data on labour market status refer to total population aged 15-64. Data for the UK on educational attainment not included in the calculation due to problems with UK data concerning this variable.

Chart A10: Development of hourly gross wages and salaries in industry and services (excluding public administration) in major receiving countries, 2000 to 2008 (2000 = 100)

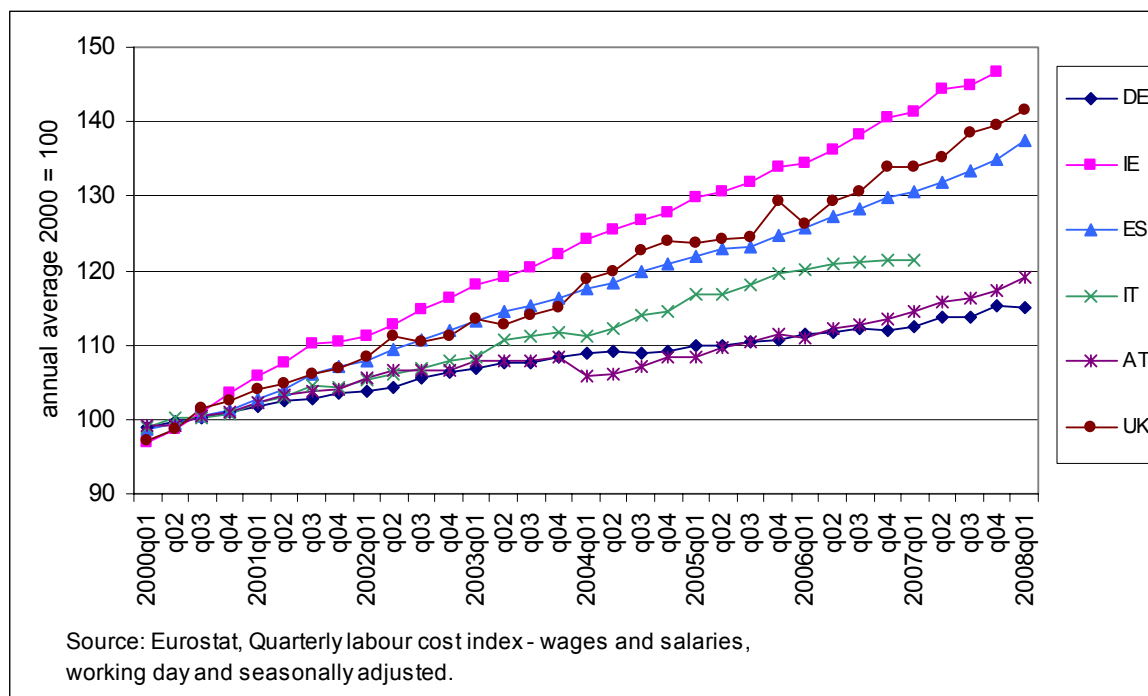

Chart A11: Overall unemployment rates in the main EU-15 receiving countries, 2000-2008

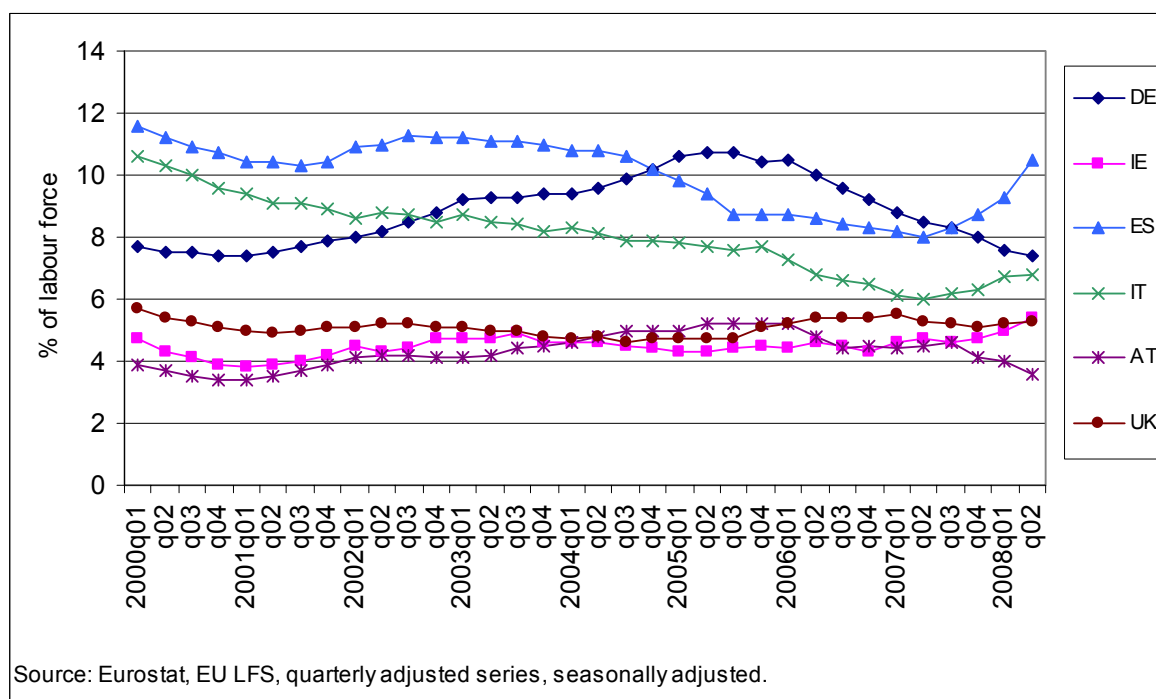

Chart A12: Overall employment rates in the main EU-15 receiving countries, 2000-2008

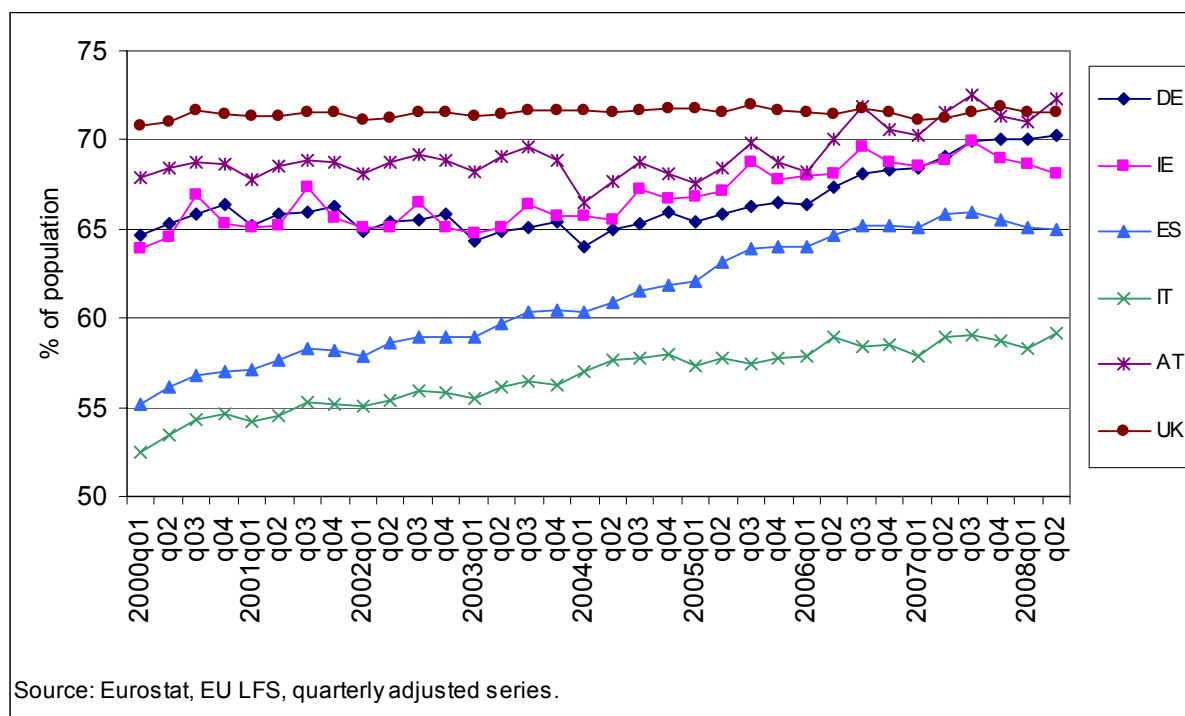
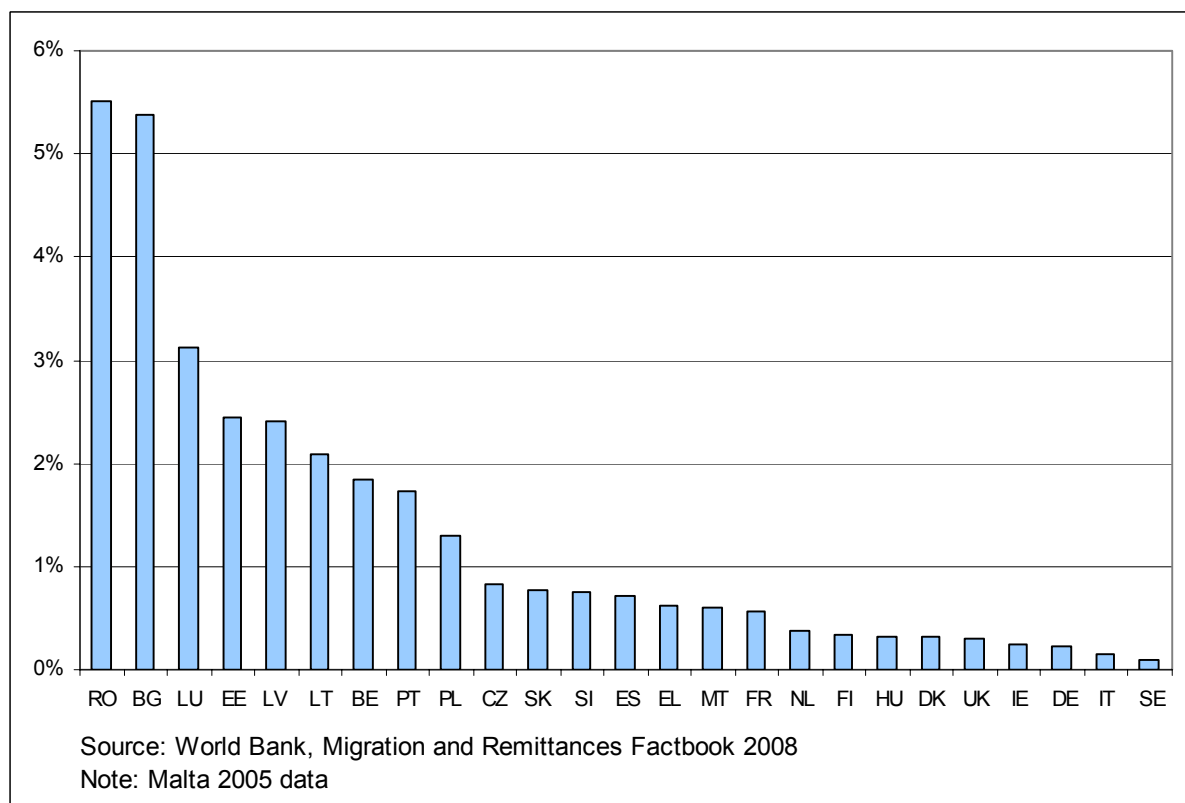

Chart A13: Workers' remittances (incl. compensation of employees) as a share of GDP, 2006 (%)

Annex 2: References

- Baas, T., H. Brücker and E. Hönekopp (2007), *EU-Osterweiterung, Beachtliche Gewinne für die deutsche Volkswirtschaft*, IAB Kurzbericht Nr. 6.
- Barrell, R., J. Fitz Gerald and R. Riley (2007), *EU enlargement and migration: assessing the macroeconomic impacts*, NIESR Discussion Paper No 292.
- Blanchflower, D., Saleheen, J., Shadforth, C. (2007), *The Impact of the Recent Migration from Eastern Europe on the UK Economy*, IZA Discussion Paper, No 2615.
- BMWi (2007), *Auswirkung der EU-Erweiterung auf Wachstum und Beschäftigung in Deutschland und ausgewählte Mitgliedstaaten. Bisherige Erfahrungen und künftige Entwicklungen unter besonderer Berücksichtigung der EU-Beitritte Bulgariens und Rumäniens*. Untersuchung im Auftrag des Bundesministeriums für Wirtschaft und Technologie (BMWi), Projekt 33/05.
- Brücker, H. et al. (2008), *Labour mobility within the EU in the context of enlargement and the functioning of the transitional arrangements*, forthcoming.
- Doyle, N., G. Hughes and E. Wadensjö (2006), *Freedom of movement for workers from Central and Eastern Europe: experiences in Ireland and Sweden*, SIEPS 2006:5.
- European Commission (2008): *Geographic Mobility in the context of EU enlargement*, in: Employment in Europe 2008 report, Chapter3.
- European Commission (2006), Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *Report on the functioning of the transitional arrangements set out in the 2003 Accession Treaty (period 1 May 2004–30 April 2006)*, Luxembourg, COM(2006) 48 final.
- Longhi, S., Nijkamp, P. and Poot, J (2004), *A Meta-Analytic Assessment of the Effect of Immigration on Wages*, Tinbergen Institute Discussion Paper, TI 2004-134/3.
- Lemos, S. and J. Portes (2008), *The impact of migration from the new European Union Member States on native workers*.
- Longhi, S., Nijkamp, P. and Poot, J (2006), *The Impact of Immigration on the Employment of Natives in Regional Labour Markets: A Meta-Analysis*, IZA Discussion Paper No 2044.
- Ministry of Social Affairs and Employment of the Netherlands (2007), *More than 100.000 people from Central and Eastern Europe employed in the Netherlands*, press release 27 November.
- Pajares, M. (2007), *Inmigración y mercado de trabajo. Informe 2007. Análisis de datos de España y Cataluña*. Documentos del Observatorio Permanente de Inmigración, No 14.
- Pollard, N., Lattorre, M. and Sriskandarajah, D. (2008), *Floodgates or turnstiles? Post enlargement migration flows to (and from) the UK*, Institute for Public Policy Research (ippr).

Prettner, K. and A. Stiglbauer (2007), *Auswirkungen der vollständige Öffnung des österreichischen Arbeitsmarktes gegenüber den EU-8-Staaten*. Geldpolitik & Wirtschaft Q4.

UK Home Office (2008), *Accession Monitoring Report May 2004 — March 2008, A8 Countries*.

UK Home Office (2004), *Accession Monitoring Report May 2004 — December 2004*.